Ч. 277 (13.225). Львів, середа 14. грудня 1932. Поштова оплата заплачено гуртом. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Двацятьпятиліття „Маслосоюзу“.

Львів, дня 13. грудня 1932.

Сьогодні святкує Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз“ свято свого 25-літнього існування. Разом з „Маслосоюзом“ святкує цей ювилей і вся наша молочарська кооперація, підбудова „Маслосоюзу“.

Початки нашої молочарської кооперації сягають 1904 року, коли-то в селі Завадові коло Стрия основано першу українську молочарню. Була вона тільки відділом читальні „Просвіти“, а не окремою установою. Згодом повстало декілька молочарень у Стрийщині — як вислід невсипущої праці пок. о. Остапа Нижанковського, першого органїзатора нашого молочарства.

Всі справи молочарства вела тоді філія Т-ва „Просвіта“ в Стрию і при ній повстав у р. 1905 „Союз Руських Спілок Молочарських“, який став завязком „Маслосоюзу“. Однак кооперативні справи важко було постійно вести в рямцях просвітної організації і тому 26. вересня 1907 р. засновано окреме „Товариство Краєвий Союз Господарсько-Молочарський“, який істнує сьогодні під назвою „Краєвий Молочарський Союз Маслосоюз“.

Першим головою Надзірної Ради вибрали тоді д-ра Евгена Олесницького, а директорами головного організатора нашого молочарства о. Остапа Нижанковського, о. Северина Борачка й Олександра Дениса Сембратовича. Цим то провідникам треба завдячувати гарний розвиток нашої молоч. кооперації пере двійною, яка в 1914 р. начисляла близько 100 молочарень з продукцією 300.000 кг. масла в рік.

По війні відбудова молочарських кооператив почалась у цілій ширині щойно від р. 1924-5, коли-то змінили статут союзу, а його назву на Краєвий Молочарський Союз „Маслосоюз“, вибрали нову дирекцію і почали широку організаційну роботу.

Наслідки цієї роботи аж надто нам всім знані. „Маслосоюз“ переніс свій головний осідок (головну торговельну аґентуру і дирекцію) до Львова, де саме сьогодні посвячує нові, власні обєкти: фабрику, модерну холодільню, адміністраційний і мешкальний дім та ґаражі. Його 27 крамниць у краю і столиці продають знамениті, безконкуренційні сьогодні вироби молочарень „Маслосоюзу“, а 12 відділів на наших землях і на Горішньому Шлеську розпроваджують продукти, вироблені нашими молочарськими кооперативами. В краю працює 249 молочарень, членів „Маслосоюзу“, які виробили за останній рік близько 2 і пів міліонів кг. масла. Обороти „Маслосоюзу“ в останньому році виносили поверх 14 і пів міліонів золотих, а майно Союзу виносить близько 900.000 зол.

Та „Маслосоюз“ пробив також у нас перший вікно у далекий світ — експортом нашого кооперативного масла. Австрія, Англія, Німеччина, Данія, Франція, Чехословаччина, Швайцарія, і навіть Радянська Україна і далека Палестина були чи є відборцями масла „Маслосоюзу“. Близько 1 міліон кг. масла вивозить „Маслосоюз“ за кордон і є одним з найповажніших експортерів масла у Польщі.

Не остала позаду і культурно-освітня робота. „Маслосоюз“ видає від літ часопис „Кооперативне Молочарство“, видає фахові книжки, помагає у видаванні часопису „Сільський Господар“, веде разом з „Сільським Господарем“ зоотехнічну роботу і господарські курси, веде власну молочарську школу в Стрию, дає стипендії на вишкіл фахівців, тощо.

Сьогодні, разом зі своїм ювилейним святом 25-ліття істнування, переходить „Маслосоюз“ до нових, власних забудовань, модерно уладжених і чималих своїми розмірами. Це видимий знак цієї важкої, невсипущої праці, яку без розголосу і реклями дали працьовиті руки керманичів „Маслосоюзу“ і сотні провідників нашої молочарської кооперації в краю. Праця — це основа розвитку „Маслосоюзу“ і молочарської кооперації. Тому теж і це свято „Маслосоюзу“ — це свято праці наших кооператорів на молочарському відтинку, а разом свято світлої памяти всіх тих, що колись, чверть століття тому, без засобів, без чужої допомоги, а тільки з вірою у власні сили народу, бралися за важку народню роботу, якої овочі, плекані вмілою рукою тепе рішних провідників „Маслосоюзу“ — сьогодні подивляємо.

З цим святом праці наших кооператорів-молочарів витаємо сьогодні „Маслосоюз“ і всю його підбудову, бажаючи, щоби цей відтинок нашого національно-господарського життя і на майбутне будував трівкі підвалини нашої економічної незалежности.

Єдиний фронт: Париж-Варшава-Москва.

З ПРИВОДУ ПІДПИСАННЯ ПАКТУ НЕАГРЕСІЇ МІЖ ФРАНЦІЄЮ ТА СРСР

„Французько-радянське Рапалльо“.— Німецький мурин зробив свою роботу для Совітів. — Широке поле для комуністичної аґітації у Франції. — Розбіжности між Францією і Анґлією. — Франція, СРСР, і Японія та інтереси Сполучених Держав. — Зовнішні успіхи й внутрішні невдачі Совітів. — Вигляди на українців.

Женева, 8. грудня 1932.

Дня 29. листопада в 5. год. пополудні французький премієр Еріо та совітський амбасадор у Парижі Довгалевський підписали голосний пакт неагресії (умову про ненапад). Хоч ця умова сама по собі особливого міжнародного значіння не має, але дата підписання її може стати історичною, як деякий зворот у французько-радянських відносинах.

Один швайцарський часопис називає цю умову „французько-радянським Рапалльо“. Гіршого пророцтва важко булоб Франції скласти. Але одночасно воно має й деяке оправдання. Хоч між сучасною Францією та Німеччиною зперед десяти літ є величезна ріжниця, всеж деяке порівнання можливе. Франція робить тепер той самий крок, який зробила тоді Німеччина.

Коли Франція своєю умовою з Совітами хоче справді відтягнути їх від Німеччини, то її заходи в цім напрямку щонайменше зайві. У своїх відносинах до Німеччини московський уряд має тепер вибирати між німецьким урядом (чи Гітлера чи Шляйхера це річ байдужа) та німецькими комуністами, евентуально скріпленими соціяльними демократами. Вибір цей не важкий. Наслідком німецької політики в дусі Рапалля комуністи виросли в Німеччині в таку силу, що більшовики німецького уряду поправді більше не потрібують. Мурин свою службу зробив... Коли французько-совітська умова псує дотеперішні відносини між московським та німецьким урядом, то зате вона скріплює звязок та співробітництво між московськими та німецькими більшовиками. Умова ця, особливо коли вона дасть Москві нові гроші (позички!), відкриве для III. Інтернаціоналу широке поле діяльности у межах Франції. Московський уряд може навіть дозволити собі про людське око припинити безпосередню пропаганду у Франції: про неї будуть вже дбати самі французькі комуністи. Сам факт французько-совітської умови показує, який добрий ґрунт для розвитку комуністичного руху істнує тепер у Франції. Про розвиток його дбають численні радянофільські організації серед французької інтеліґенції включно до сальонів аристократії. Разом з тим у Франції не видно такої різкої національно-політичної реакції проти комунізму, яка витворилась тепер, може вже й запізно, у Німеччині.

Французько-совітська умова є важким ударом для тої групи німецьких націоналістів, які пропонували Франції мілітарне порозуміння для оборони Европи проти більшовизму. Якщо Франція справді рахує на радянські замовлення, то вона свідомо зменшує надії Німеччини на експорт до Совітів, бо їх сучасний господарський стан такий, що вони можуть замовити у Франції не багато більше того, що виповідять Німеччині.

Для прихильників ідеї европейського фронту проти більшовиків французько-совітська умова принесла дошкульне розчарування. В цім відношенню Еріо не показав себе гідним наслідником Бріяна. Зрештою, по його відмові взяти участь у базельськім паневропейськім конгресі останній його крок не був вже надто великою несподіванкою для графа Куденгове Калерґі.

Для загальних політичних відносин французько-совітська умова є надзвичайно характеристичною познакою пануючого тепер хаосу. З одного боку умова стоїть у цілковитім противенстві до теперішніх спільних виступів Німеччини, Італії та Совітів, з другого боку французька політика йде тут цілком іншим шляхом, як анґлійська. Умова про ненапад між Францією та СРСР наступила кілька тижнів після виповідження анґлійсько-совітської торговельної умови, яке совітська преса вважає виразно ворожим актом з боку Анґлії. Деякі часописи зазначили також, що умови ненападу, підписані французьким та польським урядом, порушили традиційний звязок між цими державами та Румунією й примусили цю останню шукати в Анґлії забезпеки проти совітської небезпеки.

Французько-совітська умова кладе теж кінець традиційному поглядові, пануючому від пятнацяти літ в Европі, що Франція є осередком всіх европейських сил, які провадять боротьбу проти радянських впливів на Заході. Мабуть Арнольд Рехберґ вже більше не висловиться проти зменшення зброєнь Франції, за які заступався досі тому, що Франція має ніби боронити Німеччину перед більшовизмом.

Не минула уваги европейської преси і та обставина, що підписання французько-совітської умови наступило майже одночасно з японсько-совітським порозумінням. Можна сумніватися, чи у звязку з цією останньою обставиною лекше прийде до порозуміння між Францією та Сполученими Державами щодо скреслення французьких довгів у Вашингтоні. Коли уряд Сполучених Держав і рішиться признати формально СРСР., то це станеться з причин цілком інших від тих, які спонукали французький уряд до підписання умови про ненапад. „Коли двоє роблять те саме, то це не є те саме“. Умова з Францією не накладає на Радянщину ніяких обмежень чи зобовязань щодо її політики на Далекому Сході. Але евентуальне признання Радянщини Америкою станеться напевно не без ясно окреслених умов щодо Японії.

Заключення французько-совітської умови можна вважати скорше наслідком нервовости, яка панує тепер у Франції ніж результатом поважного обдумання та політичного рахунку на дальшу будучину. В Европі є тепер небагато державних мужів, яких реальні політичні пляни сягають дальше кількох місяців наперед.

Коли Польщу спонукують сьогодні деякі зовнішні та внутрішні обставини шукати приязні у Совітів, то цього ще не досить для Франції, щоби скласти плян геґемонії в Европі, спираю-

чись на саму лише Радянщину та Польщу. А що цей плян стрінув би поважний спротив не лише деяких менших держав, загрожених Радянщиною, як це показує приклад Румунії, а й автоматичний спротив деяких великих держав, не підлягає жадному сумнівові.

На загал у колах Союзу Народів вважають французько-совітську умову успіхом совітської політики та п[illegible]вою для дальших досягнень того роду, а разом з тим вказують на те, що ці ознаки зросту міжнародного значіння Радянщини стоять в дивнім противенстві до появів внутрішнього розкладу Радянщини. Зрозуміння цього противенства на жаль ще нема. Полягає воно на тім, що зовнішні успіхи Радянщини є наслідками напружених заходів московської дипльоматії, а внутрішній занепад є наслідком опору московських національних сил. Це противенство буде тим більше зростати, чим більше інтернаціональний капітал постачатиме московському урядові засобів для його інтернаціональної акції.

З цього погляду можемо сказати про французько-совітську згоду, що нема лиха без добра. Чим більше анґажуватисяме московський уряд на міжнароднім терені, тим скорше наступить виснаження московських сил більшовизму і тим більше виглядів матиме й Україна на визволення. Але чи використають українці можливости, які їм принесе будуччина, це вже залежить від них самих, як у межах Радянщини так і [illegible] ними.

М. Данько.

На св. Андрія.

Побажання українського громадянства для Митрополита Андрія.

В понеділок 12. грудня ц. р. в полудне зійшлися на Святоюрській Горі представники українських установ і зорганізованих кол громадянства, щоби зложити Митрополитові Андрієві побажання з нагоди св. Андрія, що припадає 13. грудня. Від усіх зібраних промовив до Високопреосвященого президент УНДО **д-р Дмитро Левицький**, що в теплих, щирих і гарних словах підкреслив величезні заслуги Достойного Солемізанта для української церкви й народу та побажав Йому ще довгих літ успішної праці. Митрополит подякував за побажання промовцеві і всім присутнім та висловив при тій нагоді кілька цінних думок про теперішні важкі часи. На тому закінчилось це тихе свято львівського громадянства з нагоди Іменин найвищого нашого Достойника церкви.

ХТО ПЕРЕВОДИТЬ ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ, той повинен купити брошурки: 1) Володимира Целевича „Про нові шкільні закони“ ціна 50 сот. (2) Івана Герасимовича „На трівогу! Основи української нації загрожені“ ціна 1 зол. Набути можна в Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

З „Кооперативи Український Театр“

у Львові.

Склад Надзірної Ради.— Уконституування Надз. Ради. — Вибір нової дирекції „К. У. Т.“.

Як ми вже повідомляли дня 26-го м. м. „Кооператива Український Театр“ на своїх Загальних Зборах вибрала нову Надзірну Раду у такому складі: радн. Й. Дрималик, д-р Мих. Волошин, д-р Юліян Савчак, ред. Василь Мудрий, драм. арт. В. Блавацький, пос. д-р В. Загайкевич, ред. О. Боднарович; заступники: д-р С. Людкевич і п. Олексин. Рада ця уконституувалась у такий спосіб: радн. Й. Дрималик, голова, пос. В. Загайкевич, заст. голови, ред. О. Боднарович, секретар, п. Олексин, заступник секретаря. Нова Надзірна Рада вибрала управу в такім складі: М. Рудницький, гол. директор, о. д-р Й. Застирець, заступник дир., Л. Лепкий, 3-ій директор і дир. М. Скрипка, заступник.

Хто не вміє користати з права — той не варта його мати. Використайте закон з 31. липня 1924 р. і переведіть ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ за українською мовою навчання!

Шкільний плебісцит.

Використайте останні два тижні шкільного плебісциту!

Шкільний плебісцит добігає до кінця. Ще два тижні лишаються до використання, себто до кінця грудня 1932 р.

В усіх майже повітах наладнано плебісцитову акцію. Вона часто натрапляє на більші чи менші перешкоди, залежно від найріжнороднійших місцевих обставин, але загалом проходить успішно.

На жаль — у багатьох місцевостях тамошні українські провідні чинники ще й досі не наладнали шкільного плебісциту. Нема часу довше ждати! Найвища пора негайно взятися за плебісцитову акцію та енергією надолужити дотеперішні занедбання!

Після закінчення шкільного плебісциту оголосимо його підсумки по повітах і громадам. Тоді покажеться, хто і як виконав свій обовязок, а хто його занедбав.

Тому востаннє звертаємося із зазивом до світської і духовної інтелігенції, до свідомих селян, міщан і робітників. Безумовно виконайте свій обовязок і негайно переводіть шкільний плебісцит! Щоби соромом не покрилися Ваші імена перед теперішнім і грядучим поколінням, що Ви мали законну змогу домагатися української школи і навіть того не використали.

Шкільні декларації по ціні 3 сот. від 1 штуки, а поучення та всякі інформації безплатно висилає на бажання **Правна Оборона при Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.**

Правна Оборона при Головній Управі „Рідної Школи“.

Нова станиця.

Отворення богослужебної каплиці при вул. Потоцького 95.

В неділю 11. ц. м. велика ґімнастична саля в монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95 заповнилася вщерть мешканцями Вульки й сумежних околиць Кульпаркова та Нового Світу, що хотіли бути на інавґураційному богослуженні в приспособленій до тої цілі і гарно прибраній каплиці. Зібралося до пів тисячки душ, переважно робітництва й міщанства, що за відсутністю місця в салі примістилися частинно теж на коридорі.

Архиерейську Службу Божу відправив Преосв. д-р Іван Бучко при співучасти о. прал. Пясецького й о. Дзеровича. Діяконував о. д-р Біленький. Асисту творило кількох питомців. Співав чудово хор СС. Василіянок під дириґентурою п. Д. Котка. Після Сл. Божої Преосв. Бучко виголосив проповідь на тему: Церква лишилась нам єдина на руїнах нашої Держави і Волі. При кінці торкнувся теж недавньої промови папи Пія XI. до українських владик, вказуючи на прихильність Апостольської Столиці до нашого народу. Закінчилося ціле те свято многоліттєвіями для Папи, митрополита й українського народу.

З приводу отворення нової гр.-кат. богослужебної каплиці у Львові треба побажати, аби вона притягала до себе якнайбільше українського населення тої части міста до часу, аж біля монастиря СС. Василіянок стане величава церква, тверде забороло нашої віри й народности у столиці краю.

Свято „Просвіти“.

КОНЦЕРТ ФІЛІЇ „ПРОСВІТИ“ ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ В 64-ТІ РОКОВИНИ МАТІРНОГО ТОВАРИСТВА.

Заходом філії „Просвіти“ ім. Шевченка у Львові відсвятковано вчора, 11. ц. м. в полудне 64-ті роковини Т-ва „Просвіта“. Саля Лисенка в якій відбувалося свято, була заповнена по береги.

Започаткував свято хор питомців Духовної Академії, що під дириґентурою п. Жолкевича відспівав з бравурою „Привіт Просвіті“ Ґеретт-Ціммера. Після того змістовну святочну промову виголосив голова „Просвіти“ д-р Іван Брик. З черги прегарно вишколений муж. хор під проводом п. Осташевського відспівав: Колесси „Тим, що впали“, Котка „Ой наїхали вози з України“ і Топольницького „Ой три шляхи“. Потім чули ми сольоспіви молодої співачки п. Согорівної, що має прегарний, повний ніжности голос, яким орудує вже доволі вміло. Акомпаніювала п. Конрадівна. На закінчення першої частини програми виступали ще два хори: великий мішаний (семинарія СС. Василіянок) і ще більший хлопячий (питомців Малої Семинарії), оба під дириґентурою Дм. Котка. Оба ці хори співали прецизно і з запалом, при чому хор питомців Малої

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ГРУДНЯ 1932.

Д-Р ОСИП ФІЛЯС. 4)

Суспільна опіка

у наших умовинах.

Чому вимирає так багато дітей у Польщі та у нас? Які причини цього стану?

Є це недостача: 1) освіти та нужда працюючих верств, головно селянства, 2) недостача достаточної охорони материнства, 3) недостача спеціяльної опіки над нешлюбною мамою та її дитиною, 4) недостача належної опіки над здоровою та хорою дитиною взагалі.

Перша причина має загальний характер. Ділянка ця занедбана по части нами самими, а з другої сторони відносинами, серед яких живемо. Досить вказати на неграмотність серед нашого населення. У році 1929 було у львівській окрузі 29.2 відс., станиславівській 40.4 відс., тернопільській 38.7 відс., волинській 68. відс., поліській 71. відс., новогородецькій 58.3 відс. неграмотних. Завдяки цьому можливі у нас такі аномалії як забобони, вірування, зашіптування хоріб, спалювання вугілля та лену, приставлювання горщка тощо, себто, таємні темні практики, які серед народу дуже поширені. Не диво, що освідомлююча праця серед таких відносин іде пиняво та коли й доведеться кинути в нарід світло правди про особисту та загальну гигієну, то це приймають з недовірям або неохотою — „бо так наші батьки і діди робили та було добре“. Нужда нашого села загально відома, брак примітивних культурних законів, нераз і цілковита занедбана зовсім ділянка гигієнічного будівництва, брак свідомости про примітивне гигієнічне та санітарне вивінування домівки, брак достави дійсно доброї, чистої води, брак зрозуміння як подавати відповідну поживу не тільки на селі, але й у місті, — все це витворює ідеальні умовини до вимирання населення — головно дітей. Так бувало до війни; війна принесла крім матеріяльної руїни цілу низку гострих пошесних недуг до громадянства, яке жило серед примітивних умовин. Бо на наших землях знищено найбільше будинків; у львівській окрузі 150.619, станиславівській 109.571, тернопільській 231.501, волинській 226.427, поліській 129.063, новогородецькій 106.434. Тим го і пояснити треба наш відємний біляно природного приросту в 1919 та 1920 році (гляди таблиця ч. 2.).

Друга причина брак достаточної охорони материнства. Тут належить недостача лікарської та санітарної опіки. Усіх лікарів у Польщі є 10.600, з того на наших землях 1082, Білорусь, Полісся, Волинь та 3223 Галичина разом 4.305. У більших містах є лікарів за багато, по 100, 200, 300, 600, зате на провінції замало. Є на наших землях околиці, де 1 лікар припадає на 10-12.000 громадян або на 200—500 клм.² простору (Полісся, Волинь). Не краще стоїть справа у Галичині, де вправді по малих містечках і вже навіть по більших селах практикують лікарі, одначе провінціяльний лікар обтяжений буденною, тяжкою працею, не має ні змоги ані охоти зайнятися загально-суспільними справами.

Найболючішою справою є брак викваліфікованих акушерок на селах. Їх працю виконують звичайні сільські жінки з деяким життєвим досвідом. Які наслідки цього?

У цілій Польщі є 9554 кваліфікованих акушерок. У Варшаві 1311, у Львові 1928 р. 241, на наших галицьких землях 2860, а на волинських та поліський 883. На одну акушерку припадає породів на рік: у Познанщині 139, у варшавськім воєв. 193, любельськім в. 390, на Поліссі 540 (!), у новогородецькім в. 804 (!), у волинськім в. 1.168 (!).

Коли взяти на увагу дані головного статистичного уряду з дня 1. І. 1931 р., то є на наших землях міст 237, повітів 120, громад 6421, то скількість акушерок на наших землях за мала. Такий стан неможливий в інших народів. У волинськім воєвідстві мусілаб кожна акушерка асистувати при 3 породах на день, що є фізичною неможливістю.

Тут належить також брак шпитальних ліжок для породільниць. У цілій Польщі 1925 р. було шпиталів 627, в 1930 р. 716 шпиталів з 64.493 ліжок. Для породільниць є около 3.000 ліжок, у тім вчислено вже всі загальні шпиталі та приватні лічниці. У наших сторонах є около 500—600 ліжок. (Львів около 300 ліжок). Тому, що відношення числа мущин до жінок у Польщі та у нас мається як 50:54, випадає, що на 1000 породільниць ледви 20 з них може відбути поріл у шпиталі або лічниці. Це дає 2 відс. Не дивота, що в таких відносинах 3 відс. шлюбних, а більше 11 відс. нешлюбних дітей родиться мертвими, гине, заки жити почало.

На наших землях нема також установ, які пригорнулиб бідноту та самотні вагітні жінки в останніх місяцях та днях вагітности, щоби дати їм потрібну опіку, поживу та конечний відпочинок.

(Продовження буде.)

Семинарії, що виконував переважно річи ефектовні, збирав гураганові оплески.

У 2-ій частині свята відспівав хор питомців Дух. Академії „Огні горять“ Воробкевича, після чого дівочий гурток зі Звесіння під проводом д-ра Барвляка вивів складно цілу низку гагілок. Також ця точка подобалася незвичайно зібраній публиці, яка не жалувала виконавцям та ініціяторові своїх оплесків. Закінчив свято хор під пров. п. Осташевського, що відспівав „Думу про зруйнування Січи“ Кошиця-Котка, „Зашуміла ліщинонька“ Кошиця і „Розлилися круті береженьки“ Лисенка.

Ціле свято, хоч було трохи за довге і перевантажене хорами, пройшло у піднесеному настрою. Дивно тільки, що не закінчено його національним гимном. Невже так дуже спішно було людцям на обід?

І. Н.

Новий ендецький лемент.

(З волинської польської преси).

Згідно із старошляхотським звичаєм волинські ендеки в усіх випадках „починають від грубки“. Кажучи про події в Городку, луцька „Земя Волиньска“ лементує на ту саму стару тему і про Волинь:

„Положення, в якому находяться наші кресові землі — занепад національної праці, щораз менша активність громадянства (польського. — Ред.) на багатьох полях праці як громадської, так і освітньої — наповняє нас глибокою турботою за найближчу будуччину. Незалежні публіцисти на шпальтах столичної і львівської преси бють на алярм, доказуючи, що польськість на кресах відступає й остерігають відповідні чинники перед загрозливими наслідками“.

Якуж раду бачить ендецький орган?

„Польське громадянство — каже „З. В.“ — повинно енергійно пильнувати („чувать“), щоб у потребі причинитися своєю допомогою до відбиття кожної злочинної офензиви“.

Що це значить? — Перейти до внутрішньої війни? Після зухвалих заяв ендецьких політиків, що протягом кількох років етнографічна українська маса асимілюється, та після запевнень волинських певняків, що „на Шипці спокійно“?

Ендеки ніяк не можуть зрозуміти, що час уже перестати „танцювати від грубки“ і що час уже забути про асиміляцію українських мас. А здавалосяб, що волинська сьогоднішня дійсність повинна їм вказати, що старі цілі, методи і шляхи на Волині сьогодні зовсім непридатні.

—o—

На історіософічні теми.

Про співжиття народів і уклад міжнародніх взаємин.

Реальним чуттєвим підкладом, на якім звичайно сплітається безпосереднє сусідське співжиття народів, це по більшій части взаїмна недовірчивість, ворожнеча й ненависть з ріжним напруженням, залежно від часу, від форми економічної господарки та її визиску, від пануючої ідеольоґії, та що дуже важне, залежить також від чужих державних впливів. Гарячка ненависти і ворожнечі перед війною, перед революцією побуджування й суґестіонування відповідними чинниками, зростає нераз також до еґзальтації, до затрачення ясної свідомости про фактичну дійсність.

Всі ці почування, як воно все буває, повстають на тлі твердого життя. А етика виводить цей неґативний афект людської природи з почування недостатку, нерівности, меншости, обмеження, побудованого на визиску, на некористь конкуренції, на кривді і т. п. Заздрість і ненависть у народів бувають часто підставою стихійних нещасть, якими є руїнні війни, винищування, тощо. Хоч ці афекти у боротьбі часом заплідняють навіть людського духа помисловістю й ведуть до винаходів, передовсім на полі військової техніки, то це далеко невирівнює шкід, які з них виплівають.

Передовсім надмірний, ненасичений еґоїзм народів, побудований на бруднім визиску капіталізму, спричинює тяжкий гнет, який часто творить взаємовідносини майже неможливими. Але цікаве, що зі зростом капіталу та його визиску йде в парі станове, а потім національне освідомлення. І цей, в суті річи неґативний гін духової природи визискуючих, є для покривджених обєднуючою силою. Теперішнє поневолення народів ототожнюють з поневоленням кольоніяльним і фінансовим. Але на одно вийде, коли скажемо, що воно покривається з поневоленням економічним.

Щодо степеня економічного випосаження — розріжняємо нації богатші з вищою культурою, більше історичні і народи бідніші, з нижчою культурою (мурини). Нації, добре положені на кулі земській, нації, що вспіли витворити вищу культуру й багацтва, запанували над націями положеними в некорисних місцях, менше історичними та біднішими. Одні стали націями експльоататорськими, а інші експльоатованими. Теперішнє поневолення однорасових націй здебільша з круга тої самої культури затирається зручно одним спільним устроєм, одним громадським правом. Одначе це зовсім не перешкаджає ані визискові, ані утискові. Одноправність грає тут ролю більше формальну як фактичну. Предметом спору, за який ведеться боротьба між народами від найдавніших часів — це природні багацтва їх країв, ринки збуту, робуча сила народу, торговельні шляхи. Не менше важним предметом спору є часто ідеольоґії, спричинені ріжницями релігій і культур. Це є ті вартости, які розвязують і впорядковують життєві відносини людини до її оточення.

Економісти-політики виріжнюють тепер пять світових імперіялістичних національних держав, що панують над 4/5 вселенної та борються між собою за богацтва світа. До них належать: Англія з 50 міл. населення, Америка з 90 міл., Японія з 70 міл., Франція з 40 міл., Москва з 76 міл. Ця остання зачисляє себе до протиімперіялістичних держав, уважає себе за оборонця всіх гноблених націй, і як така голосить оборону й свободу гноблених народів. (Про це докладніше Н. Попов: Національне питання в СРСР). До речи тут варто піднести, що конкуруючи з СРСР таку саму тезу в обороні гноблених проголосив ще цього року англійський парлямент.

Ті великі імперіялістичні держави є ще оточені цілим рядом держав-клієнтів, залежних від них у ріжних розмірах. І так, наприклад, під впливом Франції є Бельгія, Чехословаччина, Югославія, Польща, Румунія. Під впливом Англії є Норвеґія, новоутворені надбалтійські республики, Голяндія, Греція, тепер вона добирається до Болгарії. Крім того самозрозуміле, що в орбіту англійських впливів входять безгранична простори її власних кольоній.

Щодо галицьких українців — то вони були за Австрії у третьоступневій залежності, тепер галичани й волиняки, якщо не брати залежности Польщі від Франції, є тільки в залежності другого ряду. З більших народів в Европі не обєднаними та покавалкованими є ще німці, але в першій мірі є ними українці*), які під ріжними поневоленнями

*) Тут зазначу, що вже в 17. ст. українські патріоти застановлялючись, чому в Европі з великих народів одна тільки український нарід не має своєї державности (воюкали це на рахунок незгоди поміж старшиною) уважала цей факт за найбільше своє безчестя і за найбільшу ганьбу часу. (Універсал І. Брюховецького з 1663 р.).

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ГРУДНЯ 1932.

Д-Р В. МОРАЧЕВСЬКИЙ

Осіння виставка образів

Українського Товариства Прихильників Мистецтва.

Виставка образів українських артистів малярів у Музею Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка при вул. Чарнецького 24., обіймає твори молодшої та старшої ґенерації малярів зі Львова та поза його меж.

Поміж львівськими малярями займає визначне місце О. Новаківський своєю творчою діяльністю та впливом на молодше покоління. Цілий ряд малярів вихованих ним представляє у своїх карикатурах Р. Чорній. Сам О. Новаківський належить до краківської школи, є членом краківської „Штуки“ і має без сумніву багато прикмет характеристичних для краківської школи, перш за все барвистість палітри. Одначе О. Новаківський є такою могутньою індивідуальністю, вихованою, бачиться, на етноґрафічних темах, що при них напрямок краківської школи обмежується виключно до зовнішніх прикмет. О. Новаківський є в цілій своїй творчости символістом, якщо так называти мистця, який світ і людей зрозумів як символи думок. І в пейсажах і в портретах О. Новаківський однаково далекий від відтворювання природи, — скрізь змагає до того, щоби дати настрій. Тільки так можна зрозуміти його замилування до повторювання цих самих тем, до змальовування цих самих людей, щораз інакше зрозумілих, обдарованих щораз іншими прикметами.

Думаю, що сьогодні ніхто вже не шукає в мистецтві такої правди, як є в природі, ніхто не шукає фотоґрафії — кожний шукає радше синтези, ідеї, характеру, себто того, чого на світі нема; того, що артист щойно є всилі спостерегти, вловити та висказати. У творчості О. Новаківського і його учнів це шукання дається вичути. Не йде про те, чи захід сонця має ці самі барви неба чи ні, а тільки про те чи малярська картина може викликати те саме враження повніше та глибше. Уміння зіставити барви, видобути одні, приглушити другі, — це вмілість йому питома. Вміння дібрати барви спричинює, що відріжнюємо менше чи більше насичення воздуха парою, що відчуваємо горяч чи холод на полотні. Пригадаю великого маляря воздуха Фалата чи Коро, у картинах, яких бачимо мряки ранку, чи небо що іскриться в холоді. Такими засобами орудує вміло та легко О. Новаківський, а його учні, вміють його вряди-годи наслідувати: деколи може невільничо, позатим поверховно. Він самий завсіди свіжий і хоча його техніка майже та сама, що колись і мало ріжниться від тої, яку ми звикли подивляти, то все таки його підхід до постаті, лиця, або настроїв у пейсажі досі нас причаровує. Портрет О. Барвінського не є очевидно фотоґрафією, не є це якась хвилина з його життя, — це радше ціле життя О. Барвінського, яке так зрозумів і так намалював артист. Руки, що без огляду на окруження не змінюють свого положення і судорожно стискають поруччя крісла чи власне рамя, це виразний символ характеру. Штивність постаті, вираз лиця на всіх чотирьох портретах є прикметою не тільки самого характеру, але й цілого життя. Тло портрету є не тільки малярським барвистим тлом, але обдумане, випробуване, дібране, визначене, є воно причинком до життєпису, є складовою частиною життя.

На цьому прикладі можна вияснити суть творчости О. Новаківського, творчости незвичайно оригінальної та дуже тяжкої до наслідування. Тому ті всі, що якоюсь синьою чи зеленою барвою послуговуються підходячи під О. Новаківського, нагадують тих, що купили собі флет чи фортепян на якому грав мистець. Далеко їм ще до створення музики мистця.

Дальші картини О. Новаківського, квіти та пейсажі треба вважати теж історією. Цей вечір, серед якого біле квіття на кущах так дивно блищить, є чейже одиноким вибраним вечором. Ці квіти в тоні фіолетного сумерку говорять про якийсь особливий настрій. Голова артиста, його вираз лиця, багато ріжниться від звичайного виразу. Світляна погідність та ангельськість жіночого лиця розбуджує шляхотні почування, повні туги.

Малярем, більше лінією і барвою орудуючим є С. Борачок, який своїми картинами виводить нас відразу в інший світ. У нього не йде про символи чи суть. Є там перш за все своєрідне відчуття барви, велике вміння віддати бриллу. Техніка цілком інша, своєрідна; неважно, чи вона перенята, чи наслідувана, чи сотворена артистом; однак пригадує Сеґантінія, Бернарда і Зулюаґу, та неодного пуантиліста; кольорит дещо Рісленівський. Хоча так є, ніхто чейже не сумнівається, що С. Борачок так бачить і в цих барвах уміє висказати усе та навчити нас так розуміти і так бачити як він. Його акт „У зеркалі“ блискучий всіми пишними барвами, віддає білість карнації та круглість жіночого тіла. Його вулиці видержані в зеленому тоні, переконують від першого погляду ока; темні дахи домів, барвисті надписі, „Вулиці Муан“ творять симфонію цього, а не іншого тону. Дещо інший є цей тон на акварелях, але й тут видно легковаження дрібничок, а підчеркування засадничих річей, які завжди визначують непересічного артиста.

(Докінчення буде.)

родженими державами як Чехословаччина, Румунія, творять у суцільній масі меншостевий елемент, є ціною, за яку західні побідники Англія і Франція купили й скріпили своїх союзників, хоч з огляду на світовий мир та спокій у такім центрі, яким є Европа, булоб гарніше, якби західні імперіялізми вивінували своїх економічно слабих союзників, якоюсь частиною зі своїх величезних кольоній, яких вони не в силі навіть порядно адмініструвати.

Розбиття великого, упрощеного й дешевого економічного організму, яким була давня Австрія на цілий ряд менших, дорожчих організмів з чужими домішками й неполагоджения українського питання тільки утруднило й схаотизувало систематику сил середньої та східньої части Европи. *В. Івашкевич.*

Присуд наглого суду.

Шнуровський засуджений на досмертну вязницю, Ланьцут на 15 літ, а Вернер на кару смерти, замінену на досмертну вязницю.

В неділю, в год. 12. в полудне наглий суд у Львові видав присуд, яким *Людвика Вернера* засуджено за злочин зради військових таємниць представникові чужої держави *на кару смерти через повішення*, *Віктора Шнуровського* за той самий злочин *на досмертну вязницю*, а *Макса Ланьцута* за збирання інформацій *на 15 літ тяжкої вязниці*. Президент держави скористав з права ласки і прихиляючись до опінії трибуналу, *замінив Вернерові кару смерти на досмертну вязницю*. Вістку про це помилування подав засудженому в год. 5.15 попол. прок. д-р Мостовський в товаристві обор. д-ра Вайса.

—o—

ЛІТВІНОВ У ЖЕНЕВІ.

Більшовицький комісар закордонних справ Літвінов приїхав до Женеви та зараз відвідав міністра Нойрата. Вістка, що на збройній конференції прийшло до порозуміння в справі рівности зброєнь, заскочила Літвінова. Він сподівався, що конференцію відложать.

—o—

ПОРОЗУМІННЯ 5 ДЕРЖАВ.

Конференція 5 держав згодилася на рівноправність Німеччини і інших розброєних держав на основі мирових трактатів. Здійсненням цього займеться розброїна конференція.

КАБІНЕТНА КРІЗА В БЕЛЬГІЇ.

Внутрішнє положення Бельгії загострилося. Уряд гр. Броквіля подасться мабуть до димісії. Можливо, що тойже премієр з уповноваження короля перебере диктатуру.

—o—

ЗАВОРУШЕННЯ В ЕСПАНІЇ.

В Еспанії вибухли страйки. Комунікаційний рух у Саляманці перерваний. Поліція звела сутичку зі страйкарями. В Толедо підпалили арену для боротьби биків. У Джіоні позривали залізничі шини й ушкодили електрівню. Ограбили багато крамниць.

—o—

ПЕКОЛЬНІ МАШИНИ.

У мешканні єгипетського премієра Сіді баші вибухла пекольна машина. Жертв у людях не було. Замах виконали прихильники опоз. Зафду. — На резиденцію англійського комісаря в Єгипті кинули бомбу. Шкода велика. Замах має політичний підклад.

—o—

СНІГОВІЯ.

ПАРИЖ, 12. XII. ПАТ. Мин. ночі велика сніговія лютувала на побережі Франції, яке досі зима не навістила була. Хуртовина лютувала теж на Середземнім Морі та на Океані. Заподіяли теж великі шкоди в Ст. Максім.

НЕ ХОЧУТЬ ПЛАТИТИ.

У Парижі відбулися вуличні демонстрації проти ухвали уряду заплатити довг. Зл. Державам.

У ФІНЛЯНДІЇ АРЕШТУЮТЬ КОМУНІСТІВ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 12. XII. ПАТ. У півн. Фінляндії арештували багато комуністів. Викрили широко розгалужену шпіонську організацію, яка працювала на військовім, торговельнім і господарськім терені.

НОВИНКИ

— **Свято Богдана Лепкого в Бережанах.** Дня 20. грудня відсвяткує Бережанщина 60-літній ювилей Богдана Лепкого. У програму свята входять: в год. 8. рано богослуження в парохіяльній церкві, в год. 12. вполудне святочна академія в салі „Надії“, в год. 7.30 веч. концерт у салі „Надії“, а після концерту в кімнатах „Бесіди“ комерс. Тому, що окремих запрошень не висилають, підписаний комітет просить всіх, що хотіли би взяти участь у святі включно з комерсом, ласкаво зголоситись на адресу „Союзу Українок“ у Бережанах до дня 17. XII. 1932. За комітет: **о. Василь Дубицький**, голова, **Петро Будз**, секретар.

— **Новий календар.** До цього числа нашого часопису долучуємо стінний календар „Рідної Школи“ на 1933 р. разом із чеками. Теперішня кріза докучує „Рідній Школі“ ще більше як поодиноким громадянам. А всеж таки „Рідна Школа“ не жаліла коштів, щоби тільки дати змогу кожному громадянинові традиційним звичаєм прикрасити свою кімнату. Тому кожний, що одержить календар „Р. Шк.“, нехай негайно вишле долученим чеком свій даток на зворот коштів друку. Бож ніхто не схоче, щоби „Рідна Школа“ не покрила своїх видатків.

— **Театр ім. Тобілевича** переїзжає на вистави до 15. ц. м. включно до Добромиля. Відтак має намір зупинитись коротко у Самборі, Ст. Самборі, Дрогобичі та Стрию.

— **Львівська радіостація** надаватиме у вівторок 13. грудня в год. 22.15 арії та пісні у виконанні **д-ра Степана Тисяка.** У програму входять такі арії: 1) Чайковський з опери „Евген Онегін“, 2) Пучіні „Тоска“, 3) Масене „Елеґія“, 4) Монюшко „Галька“. Акомпанює Тад. Серединський.

— **До відома заточенців Ряшівщини.** Дня 17. грудня відбудеться у домівці чит. „Просвіти“ у Ряшеві при вул. Замойського 5. другий із запосвідчених відчитів проф. Остапа Гамерського „Враження з подорожі по Північному Морі“. Після відчиту свобідна гутірка при чаю. Початок в год. 8. Просять жертви на „Просвіту“ та численно явитись.

— **За авантюри під каварнею „Рома“** у Львові покарала поліція студентів ветеринарії Ст. Коксха гривною 100 зол. або 10 днів арешту, а Януша Завітая гривною 150 зол., або 15 днів арешту.

— **Отруїла батька.** В Судовій Вишні 24-літня Каз. Мазур отруїла свого 64-літнього батька Івана. Зробила це тому, що батько не хотів згодитися, щоби вона вийшла замуж за пекарського помічника Маріяна Голувка. Поліція арештувала Мазурівну й вона зізнала, що отруїла батька з намови Голувка. Він до вини не признається.

— **Війт гальмує.** Наказний війт волости Колки на Луччині, щоб загальмувати шкільний плебісцит, поставив такі вимоги особам, які принесли до засвідчення підписів на шкільних деклараціях: довуд особісти, метрики дітей і 50 сот. за засвідчення підпису. Батьки внесли скаргу.

— **Побили професора.** ПАТ повідомляє з Бродів, що двох невідомих людей поранило ножами гімназійного професора Тад. Лясоня.

— **Купили майно за комуністичні гроші.** У селі Шумське Велике два селяни купили земельну посілість за гроші, які дістали з комуністичної партії. Поліція арештувала обох селян, а на майно наложили секвестр.

— **Конкурс на журналістичні стипендії.** Кураторія Українського Наукового Інституту в Берліні (Berlin, W. 56. Französischestr. 28.) оголошує конкурс на дві журналістичні стипендії для фахових студій в Інституті Журналістики при берлінському університеті. Кандидати мають виказатися покінченням вищих студій або довшою редакційною практикою. Кожна стипендія означена на 1.000 марок річно і буде виплачуватися місячними ратами по 100 марок за виїмком місяця серпня і вересня. Стипендіяти матимуть крім цього змогу дістати окремі кімнати в „Українському Студентському Домі“ за оплатою 12 марок місячно. Прохання з відповідними посвідками треба вносити на адресу Українського Наукового Інституту в Берліні до дня 25. грудня ц. р. — **О. Скоропис-Йолтуховський**, голова української частини Кураторії. **Мірчук**, директор Українського Наукового Інституту.

— **Розпорядки луцького епископа Шельонжка.** На Волині практикувалося, хоча й не завжди, запрошувати до посвячення громадських будинків (шкіл, громадських урядів) місцевих духовних: православного священика або й рабина (в містах і містечках). Представники урядів і самоурядів римо-католики з свого боку завжди старалися запросити латинського священика. Латинський епископ Шельонжек цими днями видав підлеглому духовенству розпорядок, щоб ці будинки посвячували лише за латинським обрядом, а коли6 місцеве населення домагалося посвячення духовними інших віросповідань раніше чи пізніше, то щоби цьому відмовляти. Цей наказ спрямований проти українців і жидів. Попросту середньовічна релігійна боротьба.

— **Смерть польського фільольога.** У Варшаві помер у 89-ім році життя один із найбільших польських фільольоґів А. А. Кринський. Безпосередньою причиною смерти був його скок до трамваю, наслідком чого він дістав стряс мізку та зломання ноги. Кринський був творцем нового правопису, що виступив як суперник давнього правопису краківської Академії. Полишив він 80 творів.

— **Ріжні вістки.** Французький посол у Римі Моріс Бомарше, що помер у 60. р. життя, був безпосередним нащадком славного автора „Весілля Фіґаро“. — Є вістка, що Спол. Держави мають небавком призначити свого дипломатичного представника при Ватикані. — 22 німецькі організації в Кельні зорганізували демонстрацію під гаслом відібрати для Німеччини всі території, втрачені в останній війні. — Міністерство фінансів у Чіле поставило проєкт, щоби для ощадности скасувати у всіх чужинних державах становище військових представників. — Радянський уряд дав гроші на будову спеціяльного апарату, що поїде у стратосферу; першу пробу зроблять весною 1933 р. — Славний колись чемпіон боксу Джек Джонсон відчинив у Берліні школу боксу та фізичної культури. — Російському письменникові Іллі Еренбургові доручили написати фільму на тему вбивства Ґорґулєва. — Швайцарський посол Ніколь позбавлений права незайманости з огляду на свою участь у заворушеннях у Женеві, де він був одним із головних їх організаторів. — Пара фільмових артистів Дагляс Фербенкс і Мері Пікфорд кінчають свою подорож довкола світа: з Голівуда, через Японію, Китай, Індію, Червоне Море, Італію, Францію, Англію.

— **Сесія російської Академії Наук.** Мин. місяця засідали члени Академії Наук у Ленінграді. Предметом нарад була чергова пятилітка. „Ізвестія“, приносять таке рішення з нарад: „Головне місце у працях другої пятилітки займатимуть проблеми, звязані з дослідами над природними силами країни, головно в ділянці енерґетики, фізики, хемії та ґеохемії. Пляноване видання цілої низки нових інститутів Академії: ґеохемічного, ґеографічного, економії нафти, ґенетеки та біофізики. У відділі суспільних наук поруч інституту російської літератури, рішили заснувати інститут літератури всесвітньої“. Іствує при Академії т. зв. „бриґада“, складена із заступника голови, академиків Йоффе, Ольденбурґа та Пряніщнікова і професорів Налівкова, Павловського та Яковлєва; вона вернулась саме із наукової виправи по Таджікістані, де переводять ірриґаційні роботи.

— **Серце зі залізом.** Недавно помер в Англії міський урядовець з міста Попляр Ернест Едвард Клерк, якого тіло стало предметом учених. Мин. року він зголосився у міськім шпиталі нарікаючи на сильні болі у грудях і шлунку. Лікарі досліджували його кілька місяців, але причини недуги не вміли найти; всі органи були здорові і рентґенізація не показала ніякої непор-

мальности. Все-ж таки його стан гіршав і він помер мин. місяця. Англ. патольоґ проф. Ґрей, що зацікавився тим випадком недуги ще за життя, переводив секцію тіла. Він ствердив у крові та тканях померлого неімовірну скількість заліза; виявилось, що в печінці недужого постійно витворювались токсини, які не давали організмові виділювати зі себе зайве залізо. Таким робом залізо затроювало все тіло. Воно приходило у найбільшій скількості до серця. Наслідком цього Клерк дістав назву „людини зі залізним серцем".

— **Вугілля для безробітних.** Міська комісія для допомоги безробітним у Ню Йорку почала роздавати камінне вугілля на паливо для бідних. Місто має в запасі 750 тон вугілля. Допомогу розділює поліція через свої станиці. Гроші на вугілля походять у найбільшій частині із складок міських працьовників, які на цю мету відкладають якусь жертву кожного місяця зі своєї платні.

— **Містечко з назвою „Св. Миколай".** Містечко Санта Кльоз у стейті Індіяна, залишить далі свою назву, хоч вона значить: „св. Миколай". Торік була гадка змінити назву, бо почта має забагато мороки, через те, що сотні тисяч дітей посилає туди перед Різдвом листи і памятки, а деякі батьки посилають дарунки, щоби вернулись до дітей з печаткою цього міста. Почта перед Різдвом має надмір праці, але не хоче розчаровувати малих дітей.

— **Жінки кращими купцями.** При останній міжнародній виставі авт у Льондоні зробили цікавий досвід. На цій виставі виступали вперше продавцями для реклями жінки. Виявилось, що 70 відсотків покупнів авт це жіноцтво. Жінки у ролі купців вміли краще похвалити товар і підійти під смак своєї клієнтелі, ніж мущини.

— **Княжни шукають чоловіків.** Досі у Туреччині живе 18 турецьких княжен, що колись належали до двору султана. Вони залишились без засобів до життя. Жінка Ізат-паші вибралась до Індії у надії найти там для них чоловіків. Сам султан і члени його рідні опинились у крайній скруті. Мин. року у Ніцці скінчив самогубством син каліфа, князь Фарука, з нужди. Фарука довгенько голодував, мешкав у малесенькій кімнаті, де не мав навіть електрики, бо не мав чим платити за неї. Тіло самогубця похоронили у частині бідаків, бо ніхто з його рідні не міг заплатити належної суми за похорон останньої катеґорії.

— **Нове імя для дитини.** Американський громадянин Бравн із Рок Репідс став на один день популярний одною дотепною вигадкою. Він вигадав для свого останнього сина імя „Фініш". Відомо, що американці можуть давати дітям імена і не святих, якінебудь уявлені. Бравн мав 10-тero дітей і коли вродився йому 11 син, він сказав: „фініш—(кінець) нехай так називається, бо він буде останнім". „Фініш" загально подобається, бо звучить спортово і вказує на сильну волю батька.

— **Процес проти жидівського кантора.** Один з паризьких судів має рішати небанальну справу. Яків Кац, кантор паризької жидівської консисторії домагається від неї відшкодування 100.000 фр. за моральну та матеріяльну шкоду. Каца звільнили з посади кантора в синаґозі при вулиці Нотр-Дам-Назарет. Його всі шанували у жидівській громаді, він мав славу побожного і гордо носив назву „коена", що ставила його понад рештою смертників. Аж одного дня прийшла страшна вістка: Яків Кац оженився з католичкою. Мало! оженився не в синаґозі, а приватно. Каца звільнили і викреслили зі списків віросповідної громади. Кац пішов на суд. Його адвокат Кампінкі, той сам, що боронив вдову от. Петлюри проти Шварцбарта, доказує, що приватне життя кантора не має значіння, тимбільше, що його жінка — жидівка, бо покинула християнську віру. Жидівський закон не каже жидам обовязково брати шлюб у синаґозі, бо рабина може заступити кожний побожний старець. Але оборонець жидівської громади має теж свої арґументи. Найголовніші такі: Кац має жінку, що є християнкою, хоч змінила віру, оженився потайки, бо мав нечисту совість і давав би злий приклад вірним.

—**Европейський союз інжинірів.** 24. листопада відбувся у Парижі конґрес інжинірів, скликаний ініціятивним комітетом для організації европейської федерації інжинірів, що ввійде згодом у світову федерацію. Конґресом проводив сенатор Трокер, колишній міністр. Черговий зїзд делеґатів відбудеться в березні 1933.

— **Пожежа Народнього Дому у Ленінграді.** Пожежа у Нар. Домі у Ленінграді вибухнула наслідком несправности в електр. проводах. 20 пожежних організацій рятувало будинок. Згоріла саля, сцена та фоає; згоріло 12 осіб. Втрати 1 міл. рублів.

— **Цікава малярська вистава.** У „Великім Сальоні" у Парижі відчинили вперше виставу мистців усіх напрямків. Усі образи мають однакову ціну 1000 франків.

— **Німецька вистава творів Бернсона.** У Любеці зорганізувало з нагоди 100-ліття уродин Бернсона „Північне Т-во" виставу у міській бібліотеці творів Бернсона. Є там усі його твори у німецькій і норвеській мові.

— **Дивогляди.** Хтось вислав із Будапешту 1900 року листівку до Загребу; де вона лежала і хто її написав цього місяця на почті невідомо. Досить, що адресат дістав її 32 роки пізніше.

—o—

МЕКДОНАЛЬД У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 12. XII. ПАТ. Мекдональд, що приїхав тут зі Женеви в год. 8.25, відїхав в год. 8.50 до Кале. Еріо стрінув Мекдональда на двірці та товаришив йому аж до відїзду.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „*НАСОЛОДА ЧЕСНІСТЮ*", комедія на 3 дії *Л. Піранделя.*

Оця песа названа на афіші новим твором автора має літ 14 — одна із перших Піранделя і найслабших. Як в усіх його песах перша дія висовує вже всю проблему, здебільша інтелектуальну, що приневолює нас спитати себе: „справді, в якій мірі живемо реально у зовнішньому світі і в якій творимо своє „я" у власній уяві?"

Теза „Насолоди чесністю" прецікава: людина, що вела життя дуже сумнівної моральної вартости, має нараз рятувати опінію дівчини, яка стане матірю, — рятувати тим, що дасть їй прізвище — для світа стане її законним чоловіком. А що цей забруднений життям добродій має нахил (як усі герої Піранделя) до фільософічної аналізи, то він своє нове становище „представника чесности" використовує для боротьби за кожну формальність. У житті нема „формальностей"! Назва „комедія" має у театрі Піранделя дуже своєрідне значіння; він добачає гумор завсіди там, де люди починають здирати маску зі себе та з інших, вказуючи на „подвійний зміст" усіх своїх учинків. Це часто такий гризкий гумор, як жовч Свіфта або Мольєрового „Мізантропа".

На жаль, на підставі такої песи глядач не може зорієнтуватись у чому геніяльність італійського драматурга.

м. р.

Дописи.

РАВА РУСЬКА.

Ширші сходини членів „Р. Ш.". Дня 13. XI. ц. р. відбулися ширші сходини членів Кружка „Рідної Школи" у Забірю, на яких делеґат Пов. Кружка Рави Р. по переведенні люстрації виголосив реферат про значіння гетьмана Івана Мазепи для України.

Академія в честь св. Йосафата. Стараннями СС. Služебниць, які ведуть захоронку Кружка „Рідної Школи" в Раві Руській, відбулася в неділю 27. XI. ц. р. святочна академія в честь св. Йосафата. Програма академії була назагал підготовлена дбайливо і пройшла з успіхом.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Не зважаючи на важку економічну крізу, яку вбога Старосамбірщина значно важче переживає, як подільські повіти, виказують деякі її осередки багато енерґії при національній роботі. І так:

Лужок Горішний. Дня 27. X. ц. р. відбулася в Лужку Горішнім академія в честь гетьмана Мазепи. Вступне слово виголосив молодий селянин Тимко Канич, реферат студент прав. О. Татомир. Опісля були деклямації та пісні, відспівані прегарно місцевим мішаним хором під управою студента прав Е. Татомира. Публика заповнила битком простору салю новозбудованої домівки місцевої кооперативи, при чому дуже гарно дописала доокилична інтеліґенція. Як моральний, так і матеріяльний прихід із академії дуже гарний. — Дня 1. листопада відправлено в Лужку Горішнім та Бусовиськах над свіжо висипаними могилами панахиди за погибших стрільців. Панахиди відбулися дуже врочисто. Співали місцеві хори. Висипанню могили в Лужку старалася перешкодити поліція, одначе труднощі поборено. — В Лужку та Бусовиськах завязалися завдяки ініціятиві та рефератам студента прав О. Татомира парубоцькі „гуртки некурячих". Акція охоплює постепенно щораз більше молоді і розвивається вельми успішно.

Старий Самбір. Дня 29. XI. відбулася у Старому Самборі анкета філії „Просвіти" у присутности делеґата Матірного Т-ва п. Брилинського. Нарадою проводив о. Ю. Татомир. З уваги на те, що виділ філії виявився вповні інертний та байдужий, чого маркантним доказом був факт, що на анкеті із виїмком п. Пукача не було нікого із виділу, збори ухвалили заклик до старосамбірської інтеліґенції, щоби вона улаштовувала по селах реферати; зокрема рішено отворити народню канцелярію й оплачувати урядовця. — Дня 1-го листопада відправлено у Ст. Самборі панахиду біля могили у церкві.

Тершів. Дня 30. XI. відбулася у Тершові велика кооперативна анкета, а дня 4. XII. заг. збори Кружка „С. Г." у просторій кімнаті власної домівки. По рефераті, що його виголосив о. Татомир, парох Лужка Гор., почалася оживлена дискусія, в якій брали участь місцеві селяни, що виказали дійсне зрозуміння для ідеольогії Т-ва, а дальше д-р І. Кульчицький із Ст. Самбора і місцевий парох о. Крайчик. До Кружка вписалося 50 членів.

Старосамбірщанин.

—o—

СПОРТ.

НАПЕРЕДОДНІ ҐАКІВКОВОГО СЕЗОНУ У ЛЬВОВІ.

В неділю 11. ц. м. відбулося льосування розгривок за ґаківкове мистецтво львівської округи. Тому, що минулорічний мистець Б-кляси А. З. С. не мав з ким грати за вхід до А-кляси, бо мистецтва А-кляси в минулім сезоні не відбулися, побільшили виїмково на цей сезон число клюбів львівської А-кляси на 5, тобто: Україна, Погонь, Чорні, Лехія й А. З. С. Зате останній клюб злетить до Б-кляси безапеляційно, а передостанній розіграє елімінаційні змагання з мистцем Б-кляси. Мистецькі змагання А-кл. зачнуться вже в найближчу суботу 17. ц. м. (очевидно, якщо буде лід) і відбудуться лише в однім турі, тобто кожна дружина гратиме з кожною лише один раз. Календарець розгривок А-кляси представляється ось-так: 17. XII.: Україна — Погонь, Лехія — Чорні. 18. XII.: Погонь — Чорні, Лехія — А. З. С. 19. XII.: Україна — Лехія. 20. XII.: Україна — А. З. С. 21. XII.: Чорні— А. З. С. 22. XII.: Україна — Чорні. 23. XII: Погонь — А. З. С. 24. XII.: Погонь — Лехія.

Д.

МИСТЕЦТВА ЛІҐИ У ДВОХ ГРУПАХ.

На засіданні виділу Ліґи рішили перевести реорганізацію дотеперішньої системи розгривок за мистецтво Польщі. Будуть тепер дві групи по 7 клюбів: **південна:** Львів (Погонь, Чорні), Краків (Кравовія, Висла, Гарбарня, Подгуже) і Шлеськ (Рух) та **північна:** Варшава (Леґія, Польонія, Варшавянка), Лодзь (Л. К. С.), Познань (Варта, Леґія) і Седльце (22. п. п.). З кожної групи одна дружина спаде до А-кляси й одна входить.

АВСТРІЯ — БЕЛЬҐІЯ 6:1.

Репрезентація Австрії, повертаючи з Льондону, вступила до Бріссель, де в присутности 18.000 видців розіграла змагання з репрезентацією Бельґії. Австрійці перемогли в імпонуючому відношенні 6:1 (3:0).

КАНАДА — АНГЛІЯ 6:0.

Нова висока перемога канадійської ґаківкової дружини над репрезентацією Англії.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

НОВА ХАТА, журнал для плекання домашньої культури. Грудень, ч. 12. Зміст: І. Хмара: Лист із Парижа. — І. Гурґула: Характеристика вишивок заабручанського Поділля. — Надійка: Жіноча самостійність. — Д-р С. Парфанович: Нервовий вік. — Грація Деледда: Сукня із мінливого шовку. — М. Нижанківська: Концерт О. Єнджейовської. — М. Кузикова: Як спостерігати дитину. — Л. Б.: Століття поступу. — Б. Ольден: Казка про Крітера. К. Дашничева: Практичний поділ місяця. — Л. Б.: З освітнього курсу. — Нові книжки. — На закінчення року. — Ріжні вісти. — Косметичний порадник. — Господарський порадник. — Гачкована шапочка й камізелька. — Приписи. — Ілюстрації.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, часопис для українського жіноцтва. Ч. 29. Коломия, 1. грудня 1932.

СВІТ ДИТИНИ, грудень, ч. 5. 34 оповідань, ілюстрацій, загадок і забав для дітей.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ, грудень, ч. 4. 16 оповідань з ілюстр., загадками і забавами для дітей.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 12. XII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 19—21 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 13. XII. год. 7.30 премієра „З малої хмари" комедія в 3. діях Брунона Франка (Абон. 4).

Середа, 14. грудня год. 8.15 Симфонічний концерт (Вітгенштайн, Должицький).

Четвер, 15. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари" (Абон. 4).

Пятниця, 16. XII. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі".

Субота, 17. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари" (Абон. 4).

Неділя, 18. XII. год. 3.30 попол. „Занадто правдиве, щоби було добре" (Абон. 3. Ціни знижені).

Неділя, 18. XII. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі".

Театр Ріжнородностей.

Вівторок, 13. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (Абон. 4).

Середа, 14. грудня год. 7.30 веч. „Олімпія".

Четвер, 15. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (вистава закуплена. Абон. 4).

Пятниця, 16. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (Абон. 4).

Субота, 17. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (Абон. 4).

Неділя, 18. XII. год. 3.30 попол. „Цілунок перед зеркалом" (Ціни знижені. Абон. 3).

Неділя, 18. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (Абон. 4).

Кіна.

АДРІЯ: Пат і Патахон і Льорель і Гарді.

АПОЛЬО: „Банда Бубуля".

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі".

КАСІНО: „Арсен Люпін — джентельмен-вломник".

КОЛЬОСЕЙ: „Франкенштайн" ревія „Трупа веселого амора".

КОПЕРНИК: „Під фальшивим прапором".

МАРУСЕНЬКА: „Під фальшивим прапором".

МІРАЖ: „Любка з Тагіті" та Льорель і Гарді.

ОАЗА: „Жовта маска" й ревія.

ПАЛЯС: „100 метрів кохання".

ПАН: „Гори в полумях".

ПАСАЖ: „Буфальо-Біл" і додатки.

ПРОМІНЬ: „Домагаюся розводу" й ревія.

СТИЛЕВЕ: „Люди на стійці" і ревія.

УТІХА: „Американські пачкарі" і „Пат і Патахон".

ХИМЕРА: „Шангай-Експрес (з Марлєною Дітріх).

Закордонне радіо.

Вівторок, 13. грудня 1932.

Мор. Острава (263,3) 9.15 Нар. музика, **Талін** (298,8) 19.06 Естонська музика, **Мілян** (331,4) 11.15, 17.00 Музика, 20.30 Оперетка, **Штутгарт** (360,6) 10.00, 17.00 Спів, **Білгород** (430,4) 19.30 Спів, 20.40 Музика оп., **Рим** (441,2) 20.45 Концерт, **Відень** (517,2) 15.20 Спів, 20.15 Віольончеля, **Будапешт** (550,5) 21.30 Фортепян, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 17.30 Концерт, 14.30 Концерт для дітей, 16.35 Гумор, сатира, 18.00 Тр. з театру, 24.00 Звуковики, **Гуїзен** (1875) 19.30 „Аїда" оп. Вердія.

Середа, 14. грудня 1932.

Ляйпціг (389,6) 19.30 „Червона шапочка" фант. опера Боальдіє, **Братислава** (278,8) 19.30 „Козі фан туте" оп. Моцарта, **Гільверзум** (296,1) 21.40 Вечір Гайдного, **Мілян** (331,4) 20.30 Комедія, джез, **Брно** (341,7) 20.25 Симф. концерт, **Гельсінгфорс** (368,1) 18.40 Спів, Гельмі Пиелі, **Берлін** (419) 11.30 Концерт, 15.55 Пісні Шліпе (альт), 21.05 „Стеля" траг. Гетого, **Білгород** (430,4) 12.05 Концерт, 21.30 Японські настрої (концерт), **Рим** (441,2) 13.00 Музика, 20.45 „Ля Віта бреве" оп. Фалі, **Лянгенберг** (472,4) 20.00 Країна степів (Пісні, танці, балачка, музика), **Прага** (488,6) 20.05 Концерт, **Брюсел** (509,3) 22.00 Вальонський вечір, **Мінхен** (532,9) 19.05 „Гугеноти" оп. Маєрбера, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 16.35, 19.00 Концерт, 18.15 муз.-літ. авдиція, 24.00 Оп. арії.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 13. грудня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 16.15 22.35 Грамофон, 13.20 Метеор. комунікат, 15.15 Господар. комунікат, 15.30 Комунікат уряду фіз. виховання, 15.35 Грамофон, Сільва рерум, 16.00 Муз. загадка, 16.25 Відчит для учителів, 16.40 Поступ техніки і розвиток госп. відносин світа, 17.00 Симф. концерт, 18.00 Легка музика, Театр. репертуар, 19.00 Техн. скринька, 19.15 Всячина, 19.00 „Династія Куперінів" (муз. фейл.), 19.45 21.15 Прес. рад. денник, 20.00 Жид. музика, 21.00 Спортові вістки, 21.20 Скрипка, 22.00 „Шлюб п. Понтієра" фейл., **22.15 Арії та пісні д-ра Степ. Тисяка (тенор) 1) арія з опери „Онегін", 2) „Тоска", 3) Масене „Елегія", 4) Монюшко „Галька"**, 22.55 Урядовий метеор. і поліц. комунікат, 23.00 Танкова музика.

Середа, 14. грудня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 17.00 Грамофон, 13.20 Метеорол. комун. 15.15 Господар. комунікат, 15.25 Скавтівський куток, 15.35 Для дітей: „Велика промова до малих дітей" (Корнель Макушинський), „Загадки", 16.00 Рецітал 9-літн. піяніста Штрікса, 16.20 Грамофон, Сільва рерум, 16.40 „Посічнева еміграція 1865—1880", 17.25 Театр. комунікат, 17.40 Авд. Блакитних, 18.00, 18.35 Легка музика, 18.25 Рільн. скринька, 18.55 Літ. балачка, 19.10 Всячина, 19.30 „Норвід і Бжозовський — прекурсори", 19.45, 21.00 Прес. рад. денник, 20.00 Хор „Еріяна", 20.55 Спорт. 21.05 Фортепян, 22.00 На овиді, 22.15 Пісні (Ол. Рушковська), 22.40 „Людв. Заменгоф" відчит в есперантській мові, 22.55 Урядовий метеор. і поліційний комунікат, 23.00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Ювилятові „Маслосоюзові" за 1000 літрів молока і 100 кільограмів масла, дар з нагоди свойого Ювилею для найбідніших зі щирими побажаннями дякує в імені Комітету доживлювання шкільних дітей і безробітних убогих — **Український Львівський Комітет допомоги безробітним і вбогим. — Никита, Еп. Патар.** голова. 1—1

Виділ Українського Товариства Прихильників Мистецтва у Львові скликує згідно з § 14. стат. на день 26. грудня ц. р. на год. 5. поп. в салі „Бесіди" при вул. Рутовського 22 Звичайні Загальні Збори Т-ва з таким денним порядком: 1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2) Звіт з діяльности Виділу У. Т. П. М. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внески та запити. Якщо не явиться 1/10 частина членів, відбудуться Загальні Збори годину пізніше, без огляду на скількість присутніх. 882 1—1

Філія Т-ва „Плай" в Перемишлі влаштовує від 25. ц. м. до 5. І. 1933 р. лещатарський зимовий табор у Старяві к. Хирова. Інструктор п. проф. Марія Охримович. Оплата 20 зол. Зголошення слати: проф. Анна Берлад, Перемишль, Татарська 6. Ближчі інформації будуть подані зголошеним. 1000 1—1

Виділ Філії Т-ва „Просвіта" в Перемишлі подає до відома ВП. членів, що Звичайні Загальні Збори Філії відбудуться в дні 23. грудня ц. р. у великій салі Народного Дому в год. 10-ій перед пол. зі слідуючим порядком нарад: 1) Отворення Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности Філії від останніх Загальних Зборів. 4) Звіт Контрольної Комісії. 5) Вибір голови Філії. 6) Вибір нового Виділу й Контрольної Комісії. 7) Внески й запити. По карти вступу зголошуватися в канцелярії Філії (Дім „Віри") від 20—22. від год. 9—14. а в дні 23. XII. лиш до год. 9.30. — За Виділ: **Д-р Микола Хробак за голову, Мр. Волод. Савчак** секретар. 998 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

47-мі Звичайні Загальн Збори

Уповажнених

НАРОДНЬОЇ ТОРГОВЛІ

Краєвого Союзу Споживчого, кооперативи з відповід. уділами у Львові, Ринок ч. 36

відбудуться дня 31. грудня 1932 о год. 10. з рана в салі Т-ва „СОКІЛ" у Львові при вул. Руській ч. 20, з ось-яким порядком дня:

1) Відкриття Загальних Зборів Уповажнених (§ 93 стат.).

2) Верифікація протоколу 46-тих Загальних Зборів Уповажнених з дня 26. грудня 1931 (§ 94 стат.).

3) Звіт з діяльности і біланс Народної Торговлі за адм. рік 1931-32 та розділ чистого зиску (§ 96, уст. 1. і 5. статута).

4) Звіт Головного Контрольного Комітету (§ 110 стат.) і його внесення дотично уділення абсолюторії Дирекції і Надзірній Раді за адм. рік 1931-32 (§ 112. статута).

5) Доповняючий вибір членів Надзірної Ради і їх заступників (§ 65, 66 і 96 стат.).

6) Вибір Головного Контрольного Комітету на адм. рік 1932-33 (§ 96 і 109 стат.).

7) Зміна статуту в §§ 45 і 139, точка 3

8) Означення найвищої суми зобовязань, які Народна Торговля може затягнути (§ 96, уст. 11. стат.) і означення найвищої межі кредиту, який може Народна Торговля уділити одному членови Союзу (§ 96, уст. 12. стат.).

9) Означення висоти презенційної марки для членів Надзірної Ради і винагорода для членів Гол. Контр. Комітету (§ 86 уст. 2. стат.).

10) Внесення членів (§ 92, уст. 2 стат.) і запити (§ 92, уст. 4. стат.).

Затверджені річні звідомлення, рахунки і біланс за адм. рік 1931-32 виложені до перегляду Вп. Членами в домівці Народньої Торговлі у Львові, Ринок 36, І. п. в годинах урядових центрального бюра, себто від год. 8-ої рано до 14.30 попол. від слідуючого дня після цього оповіщення аж до останнього дня перед Загальними Зборами (§ 89 і 142 стат.).

Загальні Збори Уповажнених осягають правосильний комплет, якщо явиться на них половина осіб, які входять в склад Загальних Зборів Уповажнених. Коли без огляду на цю пригадку не явиться до одної години після часу, назначеного на Загальні Збори Уповажнених, себто до год. 11. перед полуднем, достаточне число управнених до участи в них, кожне число присутних становитиме правосильний комплет Загальних Зборів Уповажнених (§ 104 стат.).

УВАГА: Уповажнений тратить свій мандат, якщо не явиться на чергових Загальних Зборах Уповажнених і не виправдає своєї неприсутности (§ 101 стат.).

За Надзірну Раду „Народньої Торговлі", Краєвого Союзу Споживчого у Львові:

Д-р Степан Федак, в. р.
Президент.

Інж. Юліян Мудрак, в. р.
секретар.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.